

й розгалужена система використання комп'ютерних і мобільних технологій у навчанні, вважаємо за необхідне більш глибоко дослідити такі методи та способи навчання, які б стали у нагоді здобувачам вищої медичної освіти й дали змогу відійти від традиційних шляхів отримання знань без шкоди для їхньої якості й швидкості засвоєння.

У ході наукового пошуку, глибокого аналізу сучасних освітніх тенденцій, стає зрозумілим, що у нагоді стає процес гейміфікації освітнього процесу, що передбачає використання ігрових підходів для неігрових процесів. Вважається, що такий підхід до викладання допомагає здобувачам почувати себе більш умотивованими, зацікавленими так званою «грою», бути активним учасником освітнього процесу.

Нам були визначені певні рекомендації щодо гейміфікації освітнього простору медичних ЗВО. По-перше, для встановлення оптимальної мотивації, активності й зацікавленості здобувачів вищої медичної освіти завдання повинні створюватися так, щоб вони становили значну складність й одночасно залишалися досяжними. Так, експерти з гейміфікації у галузі медичної освіти пропонують процес абстрагування або деконструювання більших цілей і завдань на менші, розбиття на окремі компоненти, які у подальшому здобувачі мають об'єднати для усвідомлення повноцінності. По-друге, треба завжди пам'ятати, що результат визначає не тільки досягнення загальної цілі (наприклад, успішна ендотрахеальна інтубація на манекені-симуляторі), але й менші цілі процесу (наприклад, ларингоскопія, ідентифікація голосових зв'язок і проходження ендотрахеальної трубки на манекені-симуляторі). По-третє, важливим є усвідомлення того факту, що цілі процесу також можуть бути пов'язані з практикою без конкретного результату (наприклад, щоденна практика симуляції інтубації). По-четверте, наголосимо на наявності різноманітних досяжних цілей різної складності, що мають задовольнити потребу в компетентності, оскільки більша самоефективність у початківців є результатом використання цілей процесу як можливостей для зворотного зв'язку та практики (Schumacher D. J. et al., 2013).

Таким чином, можна визначити, що процес гейміфікації має певні обмеження з точки зору доцільності, володіння сучасними технологіями, рівнем підготовленості викладачів тощо.

Безперечно, що це питання потребує більш детального та глобального вивчення. Сучасні науковці займаються розробками нових способів залучити освітян до навчання, прагнуть модернізувати та оновити підходи щодо освітніх технологій. Тенденція використання найсучасніших підходів у навчанні на різних освітніх рівнях на сьогодні не тільки є стабільною, а й постійно прогресує та набирає обертів. Отже, процес гейміфікації поступово набирає популярності й вимагає розробки різних методик для його залучення на всіх етапах і рівнях вищої освіти в цілому й медичної зокрема.

Особливості організації освітнього процесу у ЗВО в період військового часу

Каліна К. Є., Калініченко О. В.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Система вищої освіти для країни — важлива ланка у розвитку держави, її майбутнього не тільки на міжнародній політичній, економічній, соціальній арені, але й для внутрішніх процесів, бо сучасна молодь, що є здобувачами вищої освіти, становить основу для розвитку суспільства й усіх галузей життя країни. Саме тому питання здобуття якісної вищої освіти, формування національної свідомості, активної громадянської позиції, високих моральних ідеалів, професійних якостей, висока кваліфікованість — чи не найактуальніші питання для будь-якої держави і за будь-яких умов.

Сьогодні система вищої освіти в Україні знову має відповідати новим вимогам, продиктованими військовим положенням у країні. Перехід до системи навчання онлайн вже не є таким болісним, як на початку пандемії COVID-19. Матеріально-технічне обладнання, володіння викладачами ЗВО новітніми формами і методами роботи із широким використанням комп'ютерних, мобільних технологій, залучення різних платформ для проведення лекційних і практичних занять, оновлення інформаційних джерел і створення корпоративних застосунків для спілкування в мережі, надають можливості для продовження освітнього процесу в закладах вищої освіти на високому рівні. Проте воєнні дії в країні мають негативні наслідки, які стають перешкодою для якісного і своєчасного освітнього процесу.

Питання організації освітнього процесу ЗВО у період воєнних дій в країні мають вирішуватись якнайшвидше. Саме тому вважаємо за необхідне наголосити на певних особливостях організації освітнього процесу, що виникають в період воєнного стану в країні. Кожного дня викладачі і здобувачі ЗВО стикаються із різними проблемами, які відбуваються внаслідок воєнних дій.

На початку війни провідним питанням організації освітнього процесу було збереження життя як викладачів, так і здобувачів вищої освіти. Саме тому заняття проводились не в режимі онлайн, як у період пандемії, а в синхронній і в асинхронній формі. Провідною функцією освітнього процесу стала життєзберезувальна.

Відсутність стабільного інтернет-зв'язку в країні призвела до використання гібридних форм в освітньому процесі, перехід до використання чітко визначених керівництвом університету застосунків для комунікації під час занять та в позанавчальний час. Освітній процес позбувся чітко визначеного часового проміжку, відведеного на проведення занять та виконання самостійної роботи. Комунікативна

функція втратила ознаки спілкування «на живо», проте набула нових ознак — відкритості і доступності.

Ще однією особливістю освітнього процесу в ЗВО стала національна ідея єдності й незламності. Науково-педагогічна спільнота кожного закладу вищої освіти України брала й продовжує брати активну участь у допомозі постраждалим в наслідок воєнних дій громадянам, підтримує військових, займається волонтерською діяльністю, створює благодійні фонди, допомагає конкретним особам, громадським організаціям на різних рівнях і на межі своїх можливостей. Активна громадська позиція стала провідною рисою освітнього процесу в умовах воєнних дій в Україні.

Також ще однією особливістю освітнього процесу в період воєнних дій є формування та удосконалення резильєнтності викладачів і здобувачів вищої освіти. Гнучкість, стійкість, вміння володіти ситуацією, працювати в кризових умовах стали основною вимогою для освітнього процесу.

Отже, виклики, з якими стикається система вищої освіти в Україні в період війни, формують науково-освітню резильєнтність.

Міждисциплінарна інтеграція в віртуальному освітньому просторі Київського медичного університету

Ковальчук Н. В., Чепурна Н. О.

ПВНЗ «Київський медичний університет», м. Київ, Україна

За останні декілька років ми спостерігаємо широке практичне використання цифрових навичок в усіх аспектах соціального життя людини, і в освітньому просторі зокрема. Пандемія COVID-19, повномасштабне вторгнення, створили нові виклики в системі вищої освіти України. В Київському медичному університеті останні роки активно використовується навчальна платформа Google-Meet, де усі учасники освітнього процесу мають можливість розвивати, удосконалювати свої цифрові навички, та посилювати міжпредметні зв'язки в дистанційному режимі. Наприклад, на кафедрі анатомії, топографічної анатомії та оперативної хірургії Київського медичного університету здобувачі освіти працюють в умовах teamwork, з використанням цифрових інструментів (Padlet, Jamboard, Canva тощо) (Цифрові інструменти та додатки для педагогів, 2018), а також з практичним застосуванням міжпредметних зв'язків — використання латинської термінології на заняттях з анатомії, з подальшою демонстрацією матеріалу. Це розвиває здатність та вміння керувати власними емоціями у віртуальному

форматі (Гоулман Д., 2018), зокрема в умовах сьогодення — при зниженій швидкості інтернет-мережі, вимкненні світла та наявності повітряних тривог, з одного боку. А з іншого посилює їх комунікаційні навички, як в командній роботі, так і кожного студента окремо.

Такий формат роботи в системі «викладач-студенти» формує лікаря майбутнього з інноваційним клінічним мисленням, здатного оперативно приймати рішення і бути гнучким в сучасному світі, не лише в нашій країні, а й далеко поза її межами. Здобувачі освіти намагаються залишатись адекватними, з вмінням швидко реагувати на непередбачувані ситуації, а також бути вмотивованими до навчання.

Єдність навчання та виховання в освітньому процесі

Кравченко В. Ю.

Дніпровський державний медичний університет, м. Дніпро, Україна

Ефективність і успішність сучасного освітнього процесу в значній мірі залежить від здатності органічно поєднати навчання з системою морального, професійного, національно-патріотичного і соціально-культурного виховання. Такий процес засвоєння цінностей, ідеалів, норм, правил та зразків соціальної поведінки має надважливе значення для системи освіти, оскільки це забезпечує всебічний і гармонійний розвиток професійного світогляду особистості студента. Дотримання принципу єдності навчання та виховання має бути невід'ємною частиною педагогічної діяльності, яка спрямована не лише на передачу професійних знань та навичок, а й сприяє формуванню у студентів унікальної системи цінностей, переконань і моральних принципів, які дозволять краще реалізувати їхній потенціал.

Завдяки поєднанню принципів навчання і виховання педагогічна діяльність перетворюється на важливий сучасний соціальний інститут, який забезпечує соціалізацію молоді, розвиток професійних якостей, креативності, самостійності та відповідальності. Це виховує у студентів усвідомлене розуміння необхідності постійного самовдосконалення, самореалізації та взаємоповаги. Через систему навчання студенти засвоюють професійні знання, навички та вміння, що не лише підвищує рівень їхньої загальної освіченості, але й стимулює розвиток наполегливості, відповідальності та всебічного виховання.

Існування взаємозалежної освітньо-виховної системи забезпечує інтеграцію суспільства і поширення спільної системи цінностей та морально-етичних принципів. В таких умовах, навчальний процес перетворюється на дієвий механізм підготовки майбутніх професійних фахівців з активною соціальною і громадянською позицією. Головною перевагою такого підходу є розвиток аналітичних здібностей,